

Sygn. akt III CSK 257/09

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Gminie Miasta K.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 maja 2010 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 kwietnia 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1.I. oraz w części rozstrzygającej o kosztach procesu zawartych w punktach 1.II. i 2 i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powódka J. B. wniosła pozew o ochronę dóbr osobistych przeciwko Gminie Miasta K., w którym domagała się nakazania Prezydentowi Miasta K. przeproszenia powódki za naruszenie jej dóbr osobistych oraz zasądzenia od strony pozwanej na jej rzecz kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Według powódki do naruszenia jej dóbr osobistych doszło wskutek sporządzenia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w K. (dalej MOPS) opinii psychologicznej z dnia 17 stycznia 2007 r. diagnozującej u powódki chorobę psychiczną oraz złożenia tej opinii w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka od 2004 roku wielokrotnie korzystała z pomocy MOPS w K., przy czym od listopada 2005 r. regularnie co miesiąc składała wnioski o udzielenie takiej pomocy. Otrzymywała zasiłki celowe i okresowe. W dniu 11 stycznia 2007 r. do mieszkania powódki przyszli pracownicy MOPS, w tym M. C. zatrudniona jako podinspektor-psycholog, która sporządziła w dniu 17 stycznia 2007 r. opinię dla Filii MOPS w K., w której opisała okoliczności spotkania z powódką oraz jej zachowanie. Na tej podstawie stwierdziła u powódki psychotyczne zaburzenia procesów poznawczych w postaci urojeń ksbno-prześladowczych. Podała, że wiele zachowań powódki, jej emocji, decyzji i żądań jest adekwatną konsekwencją urojeniowej interpretacji zdarzeń. Zlikwidować urojenia powódki może wyłącznie leczenie farmakologiczne. W obecnym stanie powódka najprawdopodobniej nie jest zdolna do pracy, nawet spełniającej jej wymagania. Powódka jest urojeniowo przekonana, że utraciła pracę i nie może znaleźć nowej, satysfakcjonującej, z powodu działania w zmyśle wielu osób chcących jej szkodzić i poniżaniem oraz innym dręczeniem doprowadzić do śmierci. Po spotkaniu psycholog poinformowała powódkę, że jej zdaniem oceny badanej są wynikiem nierealistycznego myślenia. Uprzedziła, że napisze o tym w opinii. Poinformowała też powódkę, że rozpoznała u niej zaburzenia psychiczne, wymagające specjalistycznego leczenia. Powódka wyprosiła M. C. z domu, wypowiadając pod jej adresem groźby.

Pracownicy socjalni MOPS korzystają niejednokrotnie z pomocy psychologów i prawników, gdyż sami nie mają kwalifikacji do rozwiązywania wszystkich problemów z podopiecznymi. Psychologowie często sporządzają tego typu opinię. Działanie psychologa miało pomóc w usamodzielnieniu się powódki, która należy do nielicznej

grupy osób z wyższym wykształceniem, które korzystają z pomocy społecznej w dłuższym okresie czasu. Opinia wykazała, że mimo iż powódka nie współpracuje z pracownikami MOPS, pomoc socjalna musi być jej świadczona.

W ocenie Sądu Okręgowego opinia psychologiczna w obiektywnym odczuciu nie naruszała dóbr osobistych powódki (czci), a nawet, gdyby przyjąć że tak było, to powódce nie przysługuje ochrona prawna na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, gdyż działanie MOPS nie było bezprawne. Opinia została sporządzona na potrzeby postępowania w sprawie przyznania powódce świadczeń z pomocy społecznej. MOPS jest z urzędu uprawniony do wyjaśnienia okoliczności związanych z sytuacją życiową powódki, dla ustalenia rodzaju i zakresu świadczeń, które należy jej przyznać. Ośrodek pomocy społecznej ma prawo zbierać (przetwarzać) informacje dotyczące stanu zdrowia, gdyż mają one istotny wpływ na ustalenie sytuacji życiowej osoby starającej się o pomoc. Podstawę prawną takich działań stanowi art. 100 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Nadto, zgodnie z treścią art. 38 ust. 1 ustawy, przy przyznawaniu zasiłku okresowego bada się m.in. stan zdrowia wnioskodawcy. Opinia została sporządzona przez wykwalifikowanego psychologa, wyłącznie na potrzeby MOPS i nie miała charakteru wiążącego. Przekazanie tej opinii Sądowi Administracyjnemu, z uwagi na toczące się z inicjatywy powódki postępowanie odwoławcze, odbyło się w ramach procedury zgodnej z prawem, gdyż sądowi przekazuje się całość akt związanych ze stroną postępowania, a do upublicznienia tych informacji nie doszło, skoro drugą stroną sprawy był MOPS.

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. w ten sposób, że nakazał pozwanej by w terminie 14 dni złożyła pisemne oświadczenie o treści „Gmina Miasta K. przeprasza J. B. za wykorzystanie opinii psychologicznej z dnia 17 stycznia 2007 r. w sprawie przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, sygn. akt II S.A.(...) i przesłała je listownie powódce”, a w pozostałej części oddalił apelację powódki.

Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. W ocenie Sądu odwoławczego treść opinii psychologicznej naruszała dobra osobiste powódki. Stwierdzenie, że dana osoba cierpi na urojenia ksbno-prześladowcze, zawsze narusza jej dobra osobiste. Sporządzenie opinii przez MOPS nie było jednak bezprawne, gdyż mieściło się w zakresie obowiązków i uprawnień organów pomocy społecznej. Do obowiązków MOPS należy nie tylko ustalenie, czy osoba ubiegająca się o zasiłek okresowy uzyskuje dochody, ale również dociekanie przyczyn, z powodu

których taka osoba pozostaje bez środków do życia oraz badanie jakie są jej szanse na przezwycięzenie sytuacji kryzysowej i podjęcie pracy. Realizując swoje zadania MOPS był uprawniony do skorzystania z usług psychologa i zlecenia mu wydania opinii o stanie psychicznym powódki. Było to działanie w ramach porządku prawnego, jeżeli zlecając wykonanie opinii, MOPS kierował się dobrem osoby opiniowanej, a sporządzenie opinii było niezbędne dla właściwego rozeznania rzeczywistych potrzeb i ograniczeń powódki podopiecznego.

Sąd Apelacyjny ocenił, że pozwana nie obaliła domniemania bezprawnego działania, wynikającego z art. 6 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., w zakresie przekazania opinii psychologicznej o powódce Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu. Ustawa o pomocy społecznej (art. 100 ust. 1 i art. 119 ust. 1 pkt 5) zobowiązuje MOPS, jak i poszczególnych jego pracowników, do zachowania tajemnicy co do tożsamości podopiecznego i rodzaju udzielonej mu pomocy. Art. 100 ust. 2 wymienionej ustawy pozwala na przetwarzanie danych osób, którym udzielono pomocy społecznej, jedynie w zakresie niezbędnym do przyznania i udzielenia świadczeń z pomocy społecznej. Pozwana ogólnikowo odwołała się do unormowania zawartego w art. 100 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Nie wyjaśniła jednak czego dotyczyła sprawa II SA(...) i czy do złożenia opinii została zobowiązana przez Sąd, czy też złożyła ją do akt sprawy z własnej inicjatywy i w jakim celu. Ciężar dowodu powyższych okoliczności spoczywał na pozwanej, która nie odniosła się do tej części powództwa. Ponieważ działanie to naruszyło dobra osobiste powódki (godność osobistą), jej roszczenie o usunięcie skutków naruszenia przez złożenie przeprosin, było uzasadnione. Przeproszenie w formie listowej Sąd Apelacyjny uznał za adekwatne do zakresu naruszenia dobra osobistego powódki. Za nieuzasadnione Sąd uznał żądanie w części dotyczącej zadośćuczynienia pieniężnego. W konsekwencji apelacja powódki w tym zakresie została oddalona jako bezzasadna.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego w K. i uwzględniającej powództwo skargę kasacyjną wniósł pozwany, który oparł ją na podstawie naruszenia prawa materialnego przez naruszenie art. 100 ust. 1 i 2, art. 199 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.) oraz art. 6 w zw. z art. 24 § 1 k.c. wskutek przyjęcia, że przekazanie przez pozwaną opinii psychologicznej o powódce Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu nie mieściło się w ramach porządku prawnego i działanie takie naruszyło dobra osobiste powódki (godność osobistą). Pozwany wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania ewentualnie o uchylenie tego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 § 1 zd. drugie k.c. w razie naruszenia dobra osobistego ten czyjego dobro zostało naruszone może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Warunkiem uwzględnienia takiego żądania jest to, aby doszło do bezprawnego naruszenia dobra osobistego osoby żądającej ochrony.

Dobra osobiste, przykładowo wymienione w art. 23 k.c., to powszechnie uznane w społeczeństwie oraz przez system prawny wartości niemajątkowe związane z osobowością człowieka. Do ich naruszenia dochodzi także wówczas, gdy osobie fizycznej przypisuje się chorobę psychiczną, czy inne zaburzenia czynności psychicznych. Według wiedzy powszechnie znanej osoba dotknięta chorobą psychiczną, ma ograniczoną bądź całkowicie zniesioną zdolność postrzegania rzeczywistości, świadomego wyrażania swojej woli oraz kierowania swoim postępowaniem. Wpływa to na jej zdolność do czynności prawnych (por. art. 82 k.c., art. 12 § 1 k.r.o.), może być podstawą orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu całkowitym bądź częściowym (por. art. 13 § 1 k.c. i art. 16 § 1 k.c.), czy też podjęcia określonych środków przymusu przewidzianych w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.). Choroba psychiczna rzutuje na relacje pomiędzy osobą chorą a otoczeniem zewnętrznym; wyłącza bądź ogranicza możliwość normalnego funkcjonowania osoby chorej w życiu rodzinnym, zawodowym, społecznym i gospodarczym. Przyjęcie w opinii psychologicznej, że powódka jest chora psychicznie, według obiektywnych kryteriów oceny, mogło powodować naruszenie dobra osobistego powódki w postaci czci. Nie przesądzało to o bezprawności działania pozwanego. Sąd Apelacyjny przyjął, co nie jest kwestionowane w skardze kasacyjnej, że pozwany w ramach ustawowych zadań i kompetencji był uprawniony i zobowiązany do sporządzenia takiej opinii psychologicznej. W konsekwencji działanie pozwanego polegające na sporządzeniu opinii psychologicznej, nie było działaniem bezprawnym.

Dobro osobiste w postaci czci występuje w dwóch postaciach (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1971 r., III PZP 33/70, OSNCP z 1971 r., poz. 188): godności osobistej (cześć wewnętrzna) oraz dobrego imienia (cześć

zewnątrzną). Przekazanie przez jednostki organizacyjne pozwanego (MOPS) do wiadomości innego organu władzy publicznej (Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego) opinii psychologicznej o powódce spowodowało, że treść tej opinii dotarła do wiadomości samej powódki, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, ewentualnie innych osób, które miały dostęp do akt sprawy sądowej. Przekazanie tej opinii spowodowało więc naruszenie dobra osobistego powódki w postaci godności osobistej w tym znaczeniu, że spowodowało ujemne przeżycia psychiczne powódki spowodowane zapoznaniem się powódki z treścią opinii sporządzonej przez MOPS. Udostępnienie treści tej opinii do wiadomości Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego ewentualnie innych osób, które miały dostęp do akt sprawy sądowej, spowodowało naruszenie dobra osobistego powódki w postaci dobrego imienia. Naruszenie tego dobra osobistego wiąże się bowiem z opinią, jaką inni ludzie mają o wartości człowieka. W skardze kasacyjnej niezasadnie więc podniesiono, że zarzucane w pozwie działanie pozwanego nie naruszało dóbr osobistych powódki. Powyższe nie przesądza jednak, że takie działanie pozwanego było działaniem bezprawnym.

Prawidłowe było stanowisko Sądu Apelacyjnego, że z art. 24 § 1 k.c. wynika ogólne domniemanie bezprawnego działania polegającego na naruszeniu cudzego dobra osobistego. Konsekwencją tego domniemania jest to, że na osobie, której działanie można zakwalifikować jako naruszenie dobra osobistego innej osoby, ciąży obowiązek wykazania braku bezprawności tego działania. Zasadnie przyjął więc Sąd Apelacyjny na podstawie art. 6 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c., że to na pozwanym spoczywał ciężar obalenia domniemania bezprawnego działania naruszającego dobra osobiste powódki, tj. wykazania, że przekazanie opinii psychologicznej o powódce do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego nie było działaniem bezprawnym.

Z unormowania dotyczącego ochrony dóbr osobistych zawartych w kodeksie cywilnym, w szczególności z art. 24 § 1 k.c., wynika ogólna reguła konieczności poszanowania cudzych dóbr osobistych. Z prawem do ochrony dóbr osobistych sprzężony jest obowiązek innych osób powstrzymania się od działań naruszających cudze dobra osobiste. Takim działaniem naruszającym, godność osobistą i dobre imię osoby fizycznej jest niewątpliwie upublicznienie opinii o stanie zdrowia tej osoby, w tym w zakresie jej zdrowia psychicznego. W przypadku ochrony przed upublicznieniem danych dotyczących osób fizycznych, które uzyskały pomoc organów pomocy społecznej, ma zastosowanie dodatkowo regulacja zawarta w art. 100 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 100 ust. 1 tej ustawy organ pomocy społecznej powinien

kierować się przede wszystkim dobrem osób korzystających z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych. W szczególności nie należy podawać do wiadomości publicznej nazwisk osób korzystających z pomocy społecznej oraz rodzaju i zakresu przyznawanego świadczenia. Według natomiast art. 100 ust. 2 tej ustawy w zakresie niezbędnym do przyznawania i udzielania świadczeń z pomocy społecznej można przetwarzać dane osób ubiegających się i korzystających z tych świadczeń, w tym dane dotyczące stanu zdrowia. Dokonując oceny bezprawności działania pozwanego polegającego na przekazaniu przez MOPS opinii psychologicznej o powódce sądowi administracyjnemu Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę uregulowania zawarte w art. 100 ustawy o pomocy społecznej skoro o odpowiedzialności pozwanego zadecydowało to, że pozwany nie wykazał, aby przekazanie tej opinii było niezbędne do udzielenia powódce świadczeń z pomocy społecznej i nastąpiło dla jej dobra. Powyższe kryteria oceny bezprawności działania pozwanego jednoznacznie nawiązują do treści art. 100 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. Taka ocena bezprawności działania pozwanego jest jednak wadliwa, gdyż art. 100 ustawy o pomocy społecznej dotyczy postępowania dotyczącego przyznawania świadczeń z zakresu pomocy społecznej, o czym świadczy zamieszczenie tego artykułu w rozdziale ustawy zatytułowanym: Postępowanie w sprawie świadczeń z pomocy społecznej. Regulacja ta nie wyłącza w stosunku do organów właściwych w sprawach świadczeń z pomocy społecznej obowiązków wynikających z norm zawartych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.) określających zasady udostępniania sądom administracyjnym dokumentów znajdujących się w posiadaniu organów administracji publicznej, stron tego postępowania albo osób trzecich.

Abstrahując od okoliczności sprawy, w której wniesiono skargę kasacyjną, przekazanie opinii psychologicznej jako dokumentu Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu mogło nastąpić na skutek przekazania akt sprawy postępowania administracyjnego zawierających taką opinię, z inicjatywy (na wniosek) jednej ze stron postępowania administracyjno-sądowego lub na skutek żądania przedstawienia takiego dokumentu przez Sąd rozpoznający określoną sprawę. Przekazanie dokumentów do sądu mogło nastąpić w związku z wniesionym środkiem odwoławczym do sądu administracyjnego od decyzji wydanej przez organ pomocy społecznej. Zgodnie z art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi skargę do sądu administracyjnego wnosi się za pośrednictwem

organu, którego działanie lub bezczynność jest przedmiotem skargi. W takim przypadku, jak stanowi art. 54 § 2 tej ustawy, organ przekazuje skargę sądowi wraz z aktami sprawy i odpowiedzią na skargę. Ponadto, zgodnie z art. 106 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, sąd może z urzędu lub na wniosek stron przeprowadzić dowody uzupełniające z dokumentów, jeżeli jest to niezbędne do wyjaśnienia istotnych wątpliwości i nie spowoduje nadmiernego przedłużenia postępowania w sprawie. W przypadku, gdy opinia psychologiczna została przekazana do sądu administracyjnego wraz z aktami całego postępowania administracyjnego oraz wówczas gdy dokumentu znajdującego się u pozwanego zażądał sąd administracyjny przeszkodą do udostępnienia temu sądowi dokumentu w postaci opinii psychologicznej nie mogły być normy zawarte w art. 100 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362). Według art. 106 § 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi w przypadku, gdy sąd administracyjny z urzędu lub na wniosek stron przeprowadzi dowody uzupełniające z dokumentów, to do tego postępowania dowodowego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Według art. 248 § 1 k.p.c. na zarządzenie sądu każdy jest obowiązany przedstawić dokument znajdujący się w jego posiadaniu. Działanie polegające na udostępnieniu sądowi, na jego żądanie, opinii psychologicznej, której treść narusza dobra osobiste innej osoby, nie jest działaniem bezprawnym, gdyż stanowi wykonanie obowiązku wynikającego z ustawy. Nie jest także działaniem bezprawnym złożenie do sądu przez stronę tego postępowania określonego dokumentu – chociażby naruszającego cudze dobra osobiste - w celu przeprowadzenia przez sąd dowodu z tego dokumentu na okoliczność mającą znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Tego rodzaju postępowanie jest realizacją przez stronę jej prawa do obrony, którego elementem jest uprawnienie do składania wniosków dowodowych. Wnioski takie są skierowane do organu państwa, którego ustawowym zadaniem jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, w ramach którego do oceny tego organu należy ocena przydatności określonego dowodu składanego przez stronę do rozstrzygnięcia sprawy. Tylko w przypadku, gdy wnioski te dotyczą dowodów, które nie mają żadnego związku i znaczenia dla ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, można uznać za działanie bezprawne przedstawianie określonych dokumentów, których treść dotyka dobra osobiste innej osoby.

Brak bliższych ustaleń faktycznych uniemożliwia jednoznaczną ocenę, czy działanie pozwanego polegające na przekazaniu Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu opinii psychologicznej o powódce było działaniem bezprawnym. Ponadto ocena Sądu Apelacyjnego o niepodważeniu przez pozwanego domniemania bezprawnego działania polegającego na przekazaniu opinii psychologicznej do sądu administracyjnego abstrahuje od twierdzeń samej powódki co do okoliczności przekazania tej opinii przez pozwanego. To, że z art. 24 § 1 k.c. wynika domniemanie bezprawnego działania polegającego na naruszeniu dobra osobistego innej osoby nie zwalnia sądu od oceny, czy w świetle podstawy faktycznej powództwa zarzucane w nim działanie (zaniechanie) pozwanego można ocenić jako bezprawne. W pozwie powódka bezprawność działania pozwanego uzasadniała przede wszystkim tym, że pozwany w ramach swoich zadań nie był w ogóle uprawniony do sporządzenia opinii psychologicznej o powódce, a w konsekwencji bezprawne było także przekazanie takiej opinii do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Z uzasadnienia pozwu wynika jednoznacznie, że opinia ta znajdowała się w aktach sprawy dotyczącej odwołania powódki od decyzji dotyczącej zasiłków okresowych. W trakcie postępowania przed Sądem Okręgowym powódka twierdziła jedynie, że opinia ta została złożona w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym jako dowód w sprawie toczącej się z jej skargi przeciwko MOPS w K. Pozwany kwestionując zasadność żądania pozwu podniósł, że opinia psychologiczna stanowiła część akt postępowania administracyjnego, które w całości zostały przekazane wraz z odwołaniem powódki do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Sąd Okręgowy przyjął, zgodnie z twierdzeniami pozwanego, że opinia psychologiczna o powódce została przekazana do Sądu wraz z całością akt postępowania administracyjnego. Konsekwencją tego ustalenia była ocena Sądu pierwszej instancji, że działanie pozwanego, mającego przy tym status strony w postępowaniu sądowo-administracyjnym, nie było bezprawne. Natomiast Sąd Apelacyjny przyjął, że nie znajduje uzasadnienia stanowisko Sądu Okręgowego, że przekazanie tych akt nastąpiło w ramach procedury zgodnej z prawem. Taka ocena Sądu Apelacyjnego została jednak dokonana nie tylko w oderwaniu od norm regulujących postępowanie sądowo-administracyjne, ale także od bliższych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności przekazania tej opinii przez pozwanego Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika w sposób pewny czy podstawą oceny prawnej Sądu Apelacyjnego było zanegowanie ustalenia faktycznego Sądu pierwszej instancji dotyczącego

przekazania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu przez pozwanego opinii psychologicznej wraz z całym aktami postępowania administracyjnego. Powyższa wątpliwość wiąże się z tym, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji - obejmujące również okoliczność przekazania opinii psychologicznej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego - a następnie dokonał oceny bezprawności działania pozwanego w oderwaniu od tak ustalonego stanu faktycznego. Brak ustaleń faktycznych istotnych dla zastosowania określonej normy prawa materialnego uniemożliwia skuteczne odparcie podniesionego zarzutu naruszenia prawa materialnego – art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 100 ustawy o pomocy społecznej przez przyjęcie, że działanie pozwanego miało charakter bezprawny.

Za niezasadny natomiast należy uznać zarzut naruszenia art. 199 ust. 1 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej w sytuacji gdy ustawa ta nie zawiera takiego przepisu.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. uchylił wyrok w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.